

Öigem Valem

Rikhardinkadun kirjaston
kirjallinen salonki
11.5.2005

Käsiohjelma

Helsinki 2005

Julkaisija:
Viro-instituutin ystävät ry
Eesti Instituut

© Tekijät
Taitto & design: © Blum Artworks
www.blumartworks.com

Kirja kerrallaan, Helsinki 2005

Õigem Valem on yhtye.
Jokaisella on instrumenttinsa.

Jos joku puuttuu,
hänen äänensä kuuluu
muiden soitannassa.

Õigem Valem:

Jan Kaus
Fagira D Morti
Juku-Kalle Raid
Kalju Kruusa

Jan Kaus

JAN KAUS (s. 1971)

Romaani

Maailm ja mõni (2001)

Novellikokoelmat:

Üle ja ümber (2000)

Õndsate tund (2003)

Esseekoelma

Läbi Minotauruse (2003)

Runokokoelmat:

Öösel näeb halvemini kui päeval (1994)

(salanimellä Kalle Kilokalor)

Aeg on vaha (2005)

Runoja kokoelmissa:

Õigem Valem (2000)

Enam Vähem (2003)

Äänikirja

Bääd do dö põun (2004)

Proosaa suomeksi kokoelmasa

Tallinnasta pois (2003)

Runoutta ruotsiksi kokoelmasa

Ord från Estland (2004)

jumala eest! küsige –
sajal juhul saja ühest
on vastus:
viimasel päeval on tume taevas
professor maigutab kabinetis suud
ja pigistab pihku paberi:
seda pidaski Fibonacci silmas!
Nostradamusel oli õigus,
Johannes tabas naelapead
kuigi vale naela
vale haamriga
vales seinas
õhk muutub hõredaks
aga see pole rahu
mida otsis hülgevuntsidega poeet
tuleb suur vapustus
untergang des unterganges!
klammerdun millegi külge
taipan
see on mu kehasoe padi

herran tähden! kysykää –
sadassa tapauksessa sadastayhdestä
vastaus on:
viimeisenä päivänä taivas on tumma
professori maiskuttelee suutaan
ja rutistaa kouraansa paperin:
tätä Fibonacci juuri tarkoitti!
Nostradamus oli oikeassa,
Johannes osui naulan kantaan
joskin väärän naulan
väärällä vasaralla
väärässä seinässä
ilma ohenee
mutta se ei ole se rauha
jota norpanviiksinen runoilija etsi
tulee suuri myllerrys
untergang des unterganges!
takerrun johonkin
tajuan
se on ihonlämpöinen tyynyni

õnn ja seebimull
elavad sama vanaks

õnnetus ei hüüa tulles
kuigi võib plaksutada
kohal olles

oleks absurdne
oodata iga sekund
gammäsälvatust

või püüda mängida
kujundujat
kui kõik trikood
peale puust valmistatu
on igavesti väiksed

onni ja saippuakupla
elävät yhtä kauan

onnettomuus ei varoita tullessaan
vaikka saattaakin taputtaa käsiään
kohdalla ollessaan

olisi absurdia
odottaa sekunnista toiseen
gammavälähdystä

tai yrittää esittää
kuviokelluntaa
kun kaikki uimapuvut
paitsi puupalttoo
ovat aina pieniä

klotse asetavast poisist
võib saada
masse mõjutav magnaat
lühinägelik geograafiaõpetaja
liputaja linnalähedases männimetsas

teda mõjutavad
kool ja autokool
turismi olukord ta kodulinna
tänav ja need
kes satuvad
kes saavad
olema tänavanurgal
möödasõitev jalgrattur
banaanikoor metroos
rododendron botaanikaaias

päev mil ta valmistub
elutähtsaks otsuseks
raputab keegi –
hajameelne? õel? –
tema espressosse
pihutiäie soola

palikoita sovittelevasta pojasta
voi tulla
massoja liikutteleva magnaatti
likinäköinen maantiedon opettaja
viuhahtaja lähiön mäntymetsässä

häneen vaikuttavat
koulu ja autokoulu
turismin nykytila kotikaupungissa
katu ja ne
jotka sattuvat
jotka tulevat
olemaan kadunkulmassa
ohi ajava pyöräilijä
banaaninkuori metrossa
rhododendron kasvitieteellisessä puutarhassa

päivänä jona hän valmistautuu
tekemään elintärkeän päätöksen
ripottelee joku –
hajamielinen? ilkeä? –
hänen espressoonsa
kourallisen suolaa

aeg surub lõuad kokku
ei mälu, neelab

mida suudan mina –
künda vesist vagu
ajaloo põllulapil?

suhkru hind tõuseb
mage vesi muutub soolaseks
seal kus
kõrb ja meri kohtuvad

lööakse liiva püsti
valge lipp
uhkelt laperdab plagu

seni kuni

aika survoo leuat yhteen
ei pureskele, nielee

mihin pystyy meikäläinen –
kyntämään vesistä vakoa
historian peltotilkulla?

sokerin hinta nousee
makea vesi muuttuu suolaiseksi
siellä missä
autioma ja meri kohtaavat

hiekkään pystytetään
valkoinen lippu
uljaana viipottaa viiri

siihen asti kunnes

Suomentanut Raija Hämäläinen

Teeks ühed väiksed õlled?

1.

Seal raamatukogus me siis viimast korda istusimegi. Võibolla ka eelviimast. Sellest on nüüd möödas vist peaaegu kümme aastat.

Mitte et ta surnud oleks. Ei, Andres on elus ja terve. Tal pole viga midagi. Ta elab New Yorgis, päris kesklinnas vist. Kuulu järgi. Enne seda elas ta Berliinis. Ja enne seda Roomas. Ja enne seda Tallinnas. Ja enne seda Tartus. Ta vanemad elasid Rõngus.

Ta ei kirjuta enam. Ma ei tea ta telefoninumbrit. Ega aadressi. Võib-olla keegi teab. Mina teda või neid ei tunne.

Keskkoolis me olime Andresega südamesõbrad, ”püksid ja perse”, ”kaks musketäri”. Me torkasime nimetisõrmedesse augud ja pigistasime paar tilka õllepudelis. Õlu oli ostetud lombakalt joodikult, kelle käest kõik alaealised alkoholi muretsesid. Andres sai lombakaga suurepäraselt läbi, kõige paremini, nagu omasugusega. Kui ta tahtis, sai ta kõigiga hästi läbi. Kui ta ei tahtnud, siis ei saanud.

Ta oli kummaline inimene. Ta põlgas mu kunstilembust, nimetas mu maale ”mõkerdisteks” või ”plätserdisteks” ja käskis mul korralik töö leida. Abstraktne kunst oli tema meelest aja raiskamine. Aeg aga oli papp. Ta pakkus korduvalt mulle kohta oma firmas. Suhtekorraldus ja reklaam ja muu selline. Ma ei tahtnud. Ma tahtsin sellal kohutavalt maalida, ma tahtsin maailma maalidesse seisma panna. Andres kehitas põlglikult õlgu ja tegi mulle kohvi või tee välja. Aeg-ajalt andis ta mulle suuremaid summasid. Ostis mulle arvuti. Ma võtsin kõik häbita vastu.

Ma polnud sellal eriti kuulus kunstnik. Praegu olen ma

veelgi vähem kuulus. Mu nime teavad vähesed, peamiselt mu sõbrad ja sugulased. Ma töotan reklaamifirmas.

2.

Siis avanes mul millegipärast võimalus teha oma maalide näitus Tartu Ülikooli raamatukogus. Mäletan näituseruumi üsna ähmaselt. Tegelikult ei ole ma kindel, et pärast näitust tolles raamatukogus käinud olen. Ma olen rahvusraamatukogu inimene. Ükskord, aasta-paar tagasi, käisin sissekäigus, kahe klaasusterea vahel pangautomaadist raha võtmas.

Mäletan, et sealt ruumist sai mingisse teise ruumi: lugemissaali vist. Ja teiselt poolt muutus ruum märkamatuks laiaks koridoriks, kus suurtes pottides kasvasid suured taimed ja kust sai kohvikusse.

Minul autot polnud. Mul pole siiaaani. Mu naisel on. "Ford Sierra", aastaid 17.

Andresel oli sellal auto. Juba. Ja juba kolmas. "Ford Scorpio", paar aastat vana. Ma ei teagi, kusagilt Saksamaalt saadud. Andres oli oma äride kohalt kidakeelne. Ta jõi küll palju, peamiselt õlut, aga ta ei jäänud kunagi purju. Võib-olla ainult ta silmad hakkasid mõnikord pilkuma.

Andres tuli mulle külla, istus sohvale, sirvis paari raamatut (ta on üleüldse kogu oma elu jooksul vist viit raamatut lugenud, kaks neist jäid pooleli, ja minu kodus pole siiani peale raamatute ja mõne plaadi suurt midagi). Ma viimistlesin tulevase näituse viimast maali, Nimeta XVIII.

"Mis asja see nüüd siis sinu arust kujutab? Ja miks selline totter pealkiri?" küsis Andres ja turtsatas.

Ma ei hakanud kommenteerima, vaid rääkisin talle ootamatult tekkinud näitusevõimalusest, minu lootustest sellega seoses ja kogu asjandusega seonduvatest logistilistest raskustest. Pilte on tore välja mõelda, pisut igavam on neid maalida ja hulga igavam on neid raamida ja kuhugi saali üles riputada. Muidugi, kui nad juba ripuvad, on neid põnev vaadata. Ma mäletan, et Andres vaikis ja siis ma tegin talle kohvi ja endale teed, tema kohvi sisse panin suhkrut ja enda tee sisse mett. Andres jõi kohvi ja vaikis, mina pöörasin ta poole selja ja püüdsin maalida, kuigi tundsin ennast pisut räbalalt.

”Tavai, teeme ära,” ütles Andres korraga.

”Misaaja?” küsisin mina, saades samas aru, et seda ma olingi oodanud. Ja teades, et tema teadis seda.

”Teeme ära, noh,” ütles tema. ”Ma viin su kohale.”

3.

Ladusime pool aastat hiljem mu pildid autosse, panin tamiili ja käärid taskusse, olin ühe sõbra arvutis kujundanud näituse algelise reklaamplakati (must-valge, fondid olid Times New Roman ja Arial), selle kerisin rulli ja asetasin tagaistmele. Andres oli just tulnud Helsingist, sest seal olid tema sõnutsi normaalsed poed ja poed.

Kui me autosse istusime, ütles Andres:

”Kuule. Lähme Abja-Paluoja läbi.”

Ma vaatasin talle otsa.

”Nojah noh. Mul elab seal tädi. Ema õde. Teeks sauna ja.”

Ma ei mõistnud, miks just nüüd, kus see Abja-Paluoja on, miks ta varem ei võinud midagi öelda, aga samas mõtlesin ma, et miks mitte. Andresega koos oligi nii parem mõelda. Kunagi tahtis ta ühele peole minna ja taksojuht sõitis tema arust liiga aeglaselt. Andres pakkus taksojuhile sada krooni, selle vastutasuks tahtis ta ise gaasi vajutada. Kas või käega. Taksojuht oli millegipärast nõus. Mina olin nõus Abja-Paluoja minema. Oli sügise ilusaim aeg.

Tee peal rääkis Andres peamiselt tööst. Ta püüdis mind veenda. "Saad aru, reklaam on uus ala. Tohutud võimalused. Tulevik. See on uue ajastu kunst. Mitte nagu need mõkerdised, mida sa kuhugi raamatukokku, kus keegi ei käi, üles riputad. Keegi ei vaata neid. Reklaame vaatavad kõik. Nad peavad vaatama, tead! Saad aru, sa oled justkui meelega käsitöeline. Aga mina tahan teha midagi, mis oleks geniaalne. Mis mõjutaks masse, vot. Mis muudaks arusaamu. Midagi uut. Totaalset uut." Andres hüüdis mind muuseas "talupojaks".

Me sõitsime Pärnu kaudu. Ma ei mäleta, kas me sõime seal või mitte. Esimest korda elus nägin Kilingi-Nõmmet. Abja-Paluoja samuti, ega ma mäletagi, milline see koht välja nägi. Tädi keetis meile teed, tegi võileibu, me käisime saunas ja vaatasime Renny Harlini filmi. "Bruce Willis on tegija," ütles Andres. Ma mäletan, et meil oli tore õhtu. Mäletan, kuidas ma mõtlesin: selline Andres tegelikult ongi, tal on Abja-Paluoja tädi, keda ta korraga – teel Tartusse! – külastada tahab. Ahi oli soe. Aga palju rohkem ma ei mäleta. Mälu on imelik asi – ta jõuab nii vähestesse kohtadesse ja hetkedesse.

"Aga mingi metalliäri – see pole lihtsalt minu rida. See on nagu räpane," ütles Andres mulle usalduslikult enne magamajäämist.

4.

Paar kuud pärast mu näitust oli Andres Eestist lahkunud. Ma sain kirja: "Tere. See on esimene ja jumala eest ka viimane kiri, mida ma kirjutan. Olen Roomas. Mul on siin sõpru. Siin on elu. Päikest ei pea tikutulega otsima. Teeme väikest äri. Ära küsi, mida. Need asjad, mida me müüme, sa ei ole neist kunagi kuulnudki. Aga ma olen näinud, kuidas ühe mehe laua peal on väike künigas, kõik võivad sealt endale pangakaardiga ribakese tõmmata. Loodan, et sul tuleb varsti mõistus pähe ja sa ei ela oma toreda ema turjal enam. Saada talle tervisi. Andres." Tolle ettevaatamatu kirjaga samal ajal sai Andres siinmail ka üsna kuulsaks. Jah, kuulsaks, aga mitte populaarseks. Firma, mille osanik ja asutajaliige ta oli, läks pankrotti. Andres oli kõrvale pannud enneolematuid summasid. Praegu nad ei tundugi enam mulle nii enneolematud. Aga ikkagi.

Kõik.

5.

Võib-olla te küsite, et miks ma üldse seda meest talusin. Miks ma ei osanud ta peale solvuda. Ma oskan muidu solvuda küll. Oskan hästi. Ma ei talu keskpärasuse hirmu, mis võib oodata ja tabada mind igal hetkel. Millal iganes. Tegelikult pole solvumine enam minu puhul lihtsalt oskus, vaid lausa vilumus. Aga Andres võis mulle tunni jooksul nelikümmend korda "talupoeg" öelda, mu hing ei pilkunud kah. Võib-olla peitus miski tema silmavaates, ta vaatas enamasti mujale, ta pilk meenutas tuhandeks haruks plahvatanud kiirt. Ma ei tea. Miks ikka sõpru talutakse. Jah. Tegelikult polnud meil midagi suurt ühist. Aeg-ajalt, siis kui ma teda mõnda aega näinud polnud, tundus, et me vahel on sein. Aga kui ta nähtavale ilmus, muutus sein läbipaistvaks. Mina ei oska seda fenomeni seletada. Praegu on sein kõrgem kui kunagi varem. Aga

piisaks ainult kohtumisest Pelgulinna. Manhattani. Ega ma ei tea, võib-olla ta ei elagi Manhattani. Arvatavasti ei elagi. Kust ma seda praegu võtsin?

Ma mäletan ühte asja: me olime mu pildid juba üles riputanud ja sildid seintele kleepinud. Oli õhtu. Me istusime ja vaatasime pilte seinal. Päike vist paistis veel – või oli teda aimata. Mõned inimesed kõndisid mööda, nad astusid enamasti kiiresti ja samas sammutatult.

”Kuule,” ütles Andres korraga – me olime vaikinud oma kümme minutit. ”Teeks ühed väiksed õlled?”

”Ma ei usu, et siin õlut müüakse. Ma ei tea isegi, kas kohvik on lahti. Kas üldse tohib.”

”Kusagil ikka müüakse ja tohib igal pool.”

Ta tõusis ja lahkus. Mina jäin istuma ja tundsin ennast üksi. Üksinda. Üksikuna. Mu eest oli kõndinud paarkümmend inimest, keegi neist ei heitnud maalidele pikemat pilku. Mind ja näituse kuulutust klaasuksel ei pannud keegi tähele. Kummaline tunne, õõnes ja õnnis ühteaegu. Kuigi, ausõna, ma ei heida seda kellelegi ette.

Andres tuli, kilekotis neli õlut. Ta avas sõrmusega kaks pudelit. Ma mäletan, et kilekott oli kollast värvi.

”Ma ei teagi, kas see on kõige kohasem koht õllejoomiseks,” poetasin mina.

”Ükskõik ei ole või?” küsis tema.

Ma mõtlesin pisut. ”Vist mitte,” vastasin.

Tema mõtles pisut. ”Hästi,” vastas ta ja aetas pudeli

huultele.

”Kuidas on olla kodulinnas?” küsisin ma hetke pärast.

”Minu kodulinn on seal, kus ma parajasti olen. Praegu olen ma siin, homme enam mitte,” vastas tema.

”Mina vist niimoodi ei saa. Ma jäängi elu lõpuni Tallinnasse elama. Ning abiellun eestlasega,” ütlesin mina.

Vaikisime. Päris kaua.

”Ei, tead,” ütles Andres hetke pärast. ”Tegelikult siin ikka on midagi.”

”Kus? Siin majas või?”

”Ei, raamatukogu on eraldi asi. Raamatukogu on, nagu ta on. Ma mõtlen su pilte.”

Päriselt, ma ei mõtle seda praegu enda lohutuseks välja. Ta ütles tegelikult ka nii. See on üks väheseid asju, milles ma oma mälu usaldan. Ma arvan, et hämardus – ma pole kindel. Arvan, et istmed, millel me lösutasime, olid punased – ma pole kindel. Selles hetkes oli tugev annus absurdsust, see ruum oli Andresele nii võõras. Ta ei kuulunud siia, see polnud tema koht. Aga ometi istus ta rahulikult ja talus tõsiasja, et ainult mõne meetri kaugusel tegutsesid inimesed, keda ta ”elukaugeteks märsipiinajateks” nimetas. Ma ei suuda meenutada, mis õlut ta jõi, mis õlut tollal üldse joodi. Ma ei suuda seda meenutada sama kindlalt, nagu ükski inimene Tartus ja terves maailmas ei suuda vist meenutada, et ühe aegade lõpuni tundmatuks jääva kunstniku maalid rippusid ülikooli raamatukogu seinal tervelt kaks nädalat ja arvatavasti kiirustas nende alt mööda sadu inimesi. Või

sada vähemalt. Ei, sada kindlasti.

6.

Asi on ka selles, et talle maitstes õlu. Kui ta jõi õlut, tähendas see seda, et ta tundis ennast hästi. Andres ei joonud kunagi masendusest või stressist. Ta jõi ennast purju siis, kui tal oli hea olla, kui ta tundis ennast hästi, kui ta oli kindel, et asjadel on mõte sees. Purjus oli ta üsna sageli.

Sedasi ma seda inimest mäletangi: ta istub hämaras raamatukogus, pilgutab silmi, ta pilk liigub ühelt maalilt teisele ning ta joob õlut. Ta joob ära kõik neli pudelit. Vaikus tiheneb. Ta ei ütle sõnagi, ma kuulen ainult tema hingamist. Mulle meeldib ennast eksitada mõttega, et ma kuuleksin seda ja näeksin teda veel praegugi, kui ma sinna satuksin.

Otettaisko oluet?

1.

Siellä kirjastossa me viimeisen kerran näimmekin. Tai voi olla, että toiseksi viimeisen. Siitä on varmaan kohta kymmenen vuotta.

Ei hän silti kuollut ole. Ei, Andres elää ja voi hyvin. Ei hänellä mitään hätää ole. Asuu New Yorkissa, melkein keskustassa kai. Kuulemma. Sitä ennen hän asui Berliinissä. Ja sitä ennen Roomassa. Ja sitä ennen Tallinnassa. Ja sitä ennen Tartossa. Hänen vanhempansa asuivat Rõngun pitäjässä.

Hän ei enää kirjoita. Enkä minä tiedä hänen puhelinnumeroaan. Enkä osoitetaan. Voi olla että joku tietää. Minä en häntä tai heitä tunne.

Lukiossa minä ja Andres olimme parhaat kaverit, paita ja perse, kaksi muskettisoturia. Pistimme haavat nimettömiin ja tiristimme pari pisaraa olutpulloon. Olut oli ostettu rammalta puliukolta, jolta kaikki alaikäiset ostivat juomansa. Andres tuli ramman kanssa loistavasti toimeen, paremmin kuin muut, piti häntä hengenheimolaisenaan. Hän tuli kaikkien kanssa hyvin toimeen, jos halusi. Jos ei halunnut, niin ei tullut.

Hän oli kummallinen ihminen. Halveksui minun rakkauttani taiteeseen, ja maalauksiani hän nimitteli töherryksiksi ja roiskautuksiksi ja käski minun etsiä oikeita töitä. Hänen mielestään abstrakti taide oli ajan haaskausta. Aika taas oli rahaa. Monta kertaa hän tarjosi minulle töitä firmassaan. PR:ää ja mainostusta ja muuta vastaavaa. Minä en halunnut. Minä halusin siihen aikaan vain maalata, halusin vangita maailman maalauksiini. Andres kohautti halveksuen olkiaaan ja tarjosi teen tai

kahvin. Silloin tällöin hän antoi reilusti rahaa. Osti minulle tietokoneen. Minä otin kaiken häpeilemättä vastaan.

En ollut siihen aikaan kovin tunnettu taiteilija. Vielä vähemmän tunnettu olen nykyään. Ei minun nimeäni moni tiedä, ystävät ja sukulaiset lähinnä. Olen töissä mainostoimistossa.

2.

Sitten minulle tarjottiin jostain syystä mahdollisuutta järjestää yksityisnäyttely Tarton yliopiston kirjastossa. Muistan näyttelytilan aika hämärästi. En ole itse asiassa varma, olenko näyttelyn jälkeen käynyt koko kirjastossa. Olen kansalliskirjastoihmisiä. Kerran, vuosi pari sitten, kävin tuulikaapissa, kaksien lasiovien välissä, nostamassa rahaa pankkiautomaatista.

Muistan että siitä tilasta pääsi johonkin toiseen tilaan, kai lukusaliin. Ja toisella puolella tila muuttui huomaamatta leveäksi käytäväksi, jossa kasvoi isoja kasveja isoissa ruukuissa ja jota pitkin pääsi kahvilaan.

Minulla ei ollut autoa. Ei ole vielääkään. Vaimolla on, seitsemäntoista vuotta vanha Ford Sierra.

Andresilla oli siihen aikaan auto. Jo siihen aikaan. Ja jo kolmas. Pari vuotta vanha Ford Scorpio. Tuotu jostakin päin Saksaa, en tiedä tarkkaan. Andres ei liikoja kehuskellut bisneksillään. Hän kyllä joi paljon, enimmäkseen olutta, muttei tullut koskaan humalaan. Korkeintaan ehkä silmät alkoivat joskus kiilua.

Andres tuli kylään, istui sohvalle, selaili paria kirjaa (hän on eläessään lukenut kai viittä kirjaa, niistäkin kaksi jäi kesken, ja minulla ei edelleenkaan ole kotona juuri muuta

kuin kirjoja ja vähän levyjä). Minä viimeistelin tulevan näyttelyn viimeistä työtä, sen nimi oli Nimetön XVIII.

”No mitä tuo nyt on esittävinään? Ja pakkoko sillä on olla noin typerä nimi?” Andres kysyi ja hörähteli.

En kommentoinut vaan kerroin hänelle odottamatta tarjoutuneesta näyttelymahdollisuudesta, sen herättämistä toiveista ja koko asiaan kytkeytyvistä logistisista ongelmista. Tauluja on mukava suunnitella, jonkin verran tylsempi niitä on maalata ja paljon tylsempi kehystää ja ripustaa johonkin saliin. Vaikka kiva niitä sitten on katsella, kun ne jo riippuvat. Muistan, että Andres oli hiljaa ja minä keitin hänelle kahvia ja itselleni teetä, hänen kahviinsa laitoin sokeria ja omaan teheni hunajaa. Andres joi kahvia ja oli hiljaa, minä käänsin hänelle selkäni ja yritin maalata, vaikka olikin jotenkin kehno olo.

”Okei, hoidetaan homma”, Andres sanoi yhtäkkiä.

”Jaa mitä?” kysyin ymmärtäen samalla, että juuri tätä olin odottanut. Ja tietäen, että hän tiesi sen.

”No, hoidetaan homma”, hän sanoi. ”Mä heitän sut sinne.”

3.

Puoli vuotta myöhemmin lastasimme teokseni autoon, työnsin narun ja sakset taskuuni, olin tehnyt yhden ystäväni tietokoneella näyttelylle alkeellisen mainosjulisteon (mustavalkoinen, fontit olivat Times New Roman ja Arial), käärin sen rullalle ja asettelin takapenkille. Andres oli juuri tullut Helsingistä, sillä siellä oli hänen mukaansa kunnan kaupat ja kapakat.

Kun istuimme autoon, Andres sanoi:

”Ajetaan kuule Abja-Paluojaan kautta.”

Katsoin häntä.

”No tota. Täti asuu siellä. Äidin sisko. Voisi saunoakin.”

En ymmärtänyt, miksi juuri nyt, missä on Abja-Paluoja, miksei hän voinut aiemmin sanoa siitä mitään, mutta samalla ajattelin, että mikä jottei. Niin olikin parempi ajatella, kun oli Andresin kanssa liikenteessä. Kerran hän halusi joihinkin juhliin ja taksikuski ajoi hänen mielestään liian hiljaa. Andres tarjosi taksikuskille satasta siitä hyvästä, että saisi itse painaa kaasua. Vaikka sitten kädellä. Jostain syystä taksikuski suostui. Minä suostuin lähtemään Abja-Paluojaan. Syksy oli kauneimmillaan.

Matkalla Andres puhui enimmäkseen työstä. Hän yritti saada minut vakuuttuneeksi. ”Tajuatko, mainosbisnes on tuore ala. Mielettömät mahdollisuudet. Tulevaisuus. Mainos on uuden ajan taidetta. Jotain ihan muuta kuin ne töherrykset joita sinä ripustat johonkin kirjastoon jossa ei käy ketään. Ei niitä kukaan katso. Mainoksia katsoo kaikki. Kun niitä on pakko katsoa, eikö. Aistikäsityötä, tajuatko. Mutta minä haluan saada aikaan jotain nerokasta. Joka uppoaisi massoihin. Muuttaisi käsityksiä. Jotain uutta. Täysin uutta.” Andres kutsui minua muun muassa juntiksi.

Ajoimme Pärnun kautta. En muista, söimmekö siellä vai emme. Näin Kilingi-Nömmen ensimmäistä kertaa eläessäni. Samoin Abja-Paluojaan, mutten muista, miltä se näytti. Täti keitti meille teetä, laittoi voileipiä, me kävimme saunassa ja katsoimme Renny Harlinin elokuvan. ”Kova tyyppi tuo Bruce Willis”, Andres sanoi. Muistan, että se oli mukava ilta. Muistan, miten mietin: tuollainen Andres on ihan oikeasti, hänellä on Abja-Paluojaassa täti, jota pitää

yhtäkkiä – matkalla Tarttoon! – poiketa katsomaan. Uuni oli lämmin. Mutta paljon muuta en muistakaan. Muisti on kummallinen kapine, se yltää niin harvoihin paikkoihin ja hetkiin.

”Mutta joku metallibisnes, se ei yksinkertaisesti sovi mun tyyliin. Jotenkin likaista”, Andres uskoutui minulle ennen nukahtamistaan.

4.

Pari kuukautta näyttelyni jälkeen Andres oli lähtenyt Virosta. Sain kirjeen: ”Moi. Tämä on ensimmäinen ja jos luoja suo niin myös viimeinen kirje, jonka kirjoitan. Olen Roomassa. Mulla on täällä kavereita. Täällä on elämää. Ei tarvi etsiä aurinkoa taskulampun kanssa. Tehdään pientä bisnestä. Äläkä kysy minkälaisista. Sinä et ole edes kuullut niistä jutuista mitä me myydään. Mutta minä olen nähnyt, että yhden tyypin pöydällä on kasa, josta jokainen voi ottaa pankkikortilla viivan. Toivon vaan, että sullekin tulee vähitellen järki päähän etkä asu koko ikää mukavan mutsisi hoteissa. Terveisiä vaan sille. Andres.” Varomattoman kirjeensä aikoihin Andresista tuli kotipuolessa melko kuuluisa. Kuuluisa, muttei suosittu. Firma, jonka osakas ja perustajajäsen hän oli, teki konkurssin. Andres oli siirtänyt sivuun käsittämättömiä summia. Tai eivät ne enää niin käsittämättömiltä tunnu. Mutta joka tapauksessa.

Siinä se.

5.

Voi olla että kysytte, miksi ylipäätään siedin sellaista kaveria. Miksen osannut loukkaantua hänelle. Muuten osaan kyllä loukkaantua. Hyvin osaankin. Enkä siedä kammottavaa keskinkertaisuutta, joka voi odottaa ja

napata minut milloin vain. Hetkenä minä hyvänsä. Loukkaantuminen ei oikeastaan ole minun tapauksessani pelkkää osaamista, vaan suorastaan taitoa. Mutta Andres saattoi nimitellä minua neljäkymmentä kertaa tunnissa juntiksi, eikä se käynyt mitenkään luonnolleni. Ehkä hänen katseeseensa kätkeytyi jotain, hän katsoi enimmäkseen muualle, hänen silmäyksensä muistutti tuhanneksi säleeksi räjähtänyttä salamaa. En tiedä. Miksi ystäviä ylipäätään siedetään. Niin. Meillä ei itse asiassa ollut juuri mitään yhteistä. Välillä, kun en ollut nähnyt häntä vähään aikaan, tuntui että meidän välissämme on seinä. Mutta kun hän ilmaantui näköpiiriin, seinä muuttui läpinäkyväksi. En osaa selittää sitä. Nyt seinä on korkeampi kuin koskaan aiemmin. Mutta pelkkä tapaaminen varmaan riittäisi, autokyyti Abja-Paluojaan. Tai yllättävä tapaaminen Pelgulinnassa. Manhattanilla. Tai en minä tiedä, ei hän ehkä edes asu Manhattanilla. Tuskin asuu. Mistä minä senkin keksin?

Yksi asia on jäänyt mieleeni: olimme jo ripustaneet työni ja kiinnittäneet nimikyltit seinään. Oli ilta. Istuimme katsomassa maalauksia. Aurinko taisi vielä paistaa – tai sen saattoi aavistaa. Muutamia ihmisiä kulki ohi, enimmäkseen he astelivat kiireisesti ja samalla umpimielisesti.

”Kuule”, Andres sanoi yhtäkkiä – olimme olleet hiljaa hyvinkin kymmenen minuuttia. ”Otettaisko oluet?”

”En usko, että täällä myydään olutta. En tiedä, onko kahvila edes auki. Tai saako täällä juoda.”

”Aina sitä jossain myydään ja juoda saa missä tahansa saa.”

Hän nousi ja lähti. Minä jäin istumaan ja tunsin olevani

yksin. Yksikseni. Yksinäinen. Editseni oli kulkenut parikymmentä ihmistä, kukaan heistä ei katsonut maalauksia tarkemmin. Kukaan ei huomannut minua tai lasioven näyttelyilmoitusta. Kummallinen tunne, yhtä aikaa ontto ja onnellinen. Vaikka, kunniasanalla, ketään en siitä syytä.

Andres tuli, muovikassissa neljä olutta. Hän avasi sormuksellaan kaksi pulloa. Muistan, että muovikassi oli keltainen.

”En tiedä, onko tämä nyt kaikkein paras paikka oluenottoon”, yritin.

”Eikö se nyt ole ihan se ja sama?” hän kysyi.

Mietin hetken. ”Ei kai”, vastasin.

Hän mietti hetken. ”Selvä”, hän sanoi ja nosti pullon huulilleen.

”Miltäs tuntuu olla kotikaupungissa?” kysyin hetkeä myöhemmin.

”Kotikaupunki on siellä missä minäkin. Nyt olen täällä, huomenna en”, hän vastasi.

”Ei taida onnistua minulta. Asun Tallinnassa loppuikäni. Ja otan virolaisen vaimon”, sanoin.

Olimme hiljaa. Melko kauan.

”Ei, kuule”, Andres sanoi sitten. ”On siinä silti jotain.”

”Missä? Tässä talossa vai?”

”Ei, kirjasto on eri juttu. Kirjasto on mikä on. Noita sun tauluja mä ajattelin.”

Ihan totta, en keksi tätä tarinaa lohduttaakseni itseäni. Hän tosiaan sanoi niin. Se on yksi harvoista asioista, joissa luotan muistiini. Luulisin, että alkoi hämärtää – en ole varma. Luulisin, että tuolit joilla löhösimme olivat punaiset – en ole varma. Siinä hetkessä oli iso annos absurdiutta, tila oli Andresille niin vieras. Hän ei kuulunut sinne, se ei ollut hänen paikkansa. Mutta hän istui rauhallisesti ja hyväksyi tosiasian, että vain muutaman metrin päässä hänestä touhusi ihmisiä, joita hän kutsui elämästä vieraantuneiksi kirjakassinvenyttäjiksi. En millään muista, mitä olutta hän joi, mitä olutta siihen aikaan ylipäättään juotiin. En muista varmasti sitäkään, niin kuin ei luultavasti muista yksikään ihminen Tartossa tai koko maailmassa, että yhden ikuisiksi ajoiksi tuntemattomaksi jäävän taiteilijan maalauksia riippui yliopiston kirjaston seinällä kaksi kokonaista viikkoa ja luultavasti niiden ohi kulki satoja ihmisiä. Tai sata ainakin. Sata varmasti.

6.

Kysymys on siitäkin, että hänelle maistui olut. Kun hän joi olutta, se tarkoitti, että hän viihtyi. Andres ei koskaan juonut suruunsa tai stressiinsä. Hän joi itsensä humalaan silloin, kun hänellä oli hyvä olla, hän viihtyi, kun hän oli varma, että asioissa on mieltä. Hän oli melko usein humalassa.

Sillä tapaa minä Andresin muistankin. Hän istuu hämärässä kirjastossa, räpyttelee silmiään, katse siirtyy taulusta toiseen ja hän juo olutta. Hän juo kaikki neljä pulloa. Hiljaisuus tiivistyy. Hän ei sano sanaakaan, kuulen vain hänen hengityksensä. Minusta on mukavaa huijata itseäni ajatuksella, että kuulisin sen ja näkisin hänet vielä nytkin, jos osuisin samalle paikalle.

Suomentanut Petteri Aarnos

Fajira D Marti

FAGIRA D MORTI (s. 1974)

Runokokoelma

Normaalsuse etalon (2001)

Runoja kokoelmissa:

Õigem Valem (2000)

Enam Vähem (2003)

Sweeter than sweet

Sinu juures ikka ja alati ilus on ilusam,
isegi liiga ilus, hirmus ilus! Hirmus ilus!
Su juures vaikus on vaiksem, on sügavam,
haudvaikselt verdtarretav vaakum. Su ligi uni
on unisem, su ligi uni on magusam kui magus,
su ligi soojus on soojem, magmana kuum,
su ligi torm on tormisem, tuul tuline,
hukk hukum, haav haavam. Ja su
roosid on ikka okkalisemad!

Su sõnad on sõjakad,

Su mürk on

salvavam

kui mis

iganes

maol.

Ma

saan

sest

aru

liig

hilja,

ma

tean!

Su

juures

teadmine

on ette teada.

Tunniga mõõdetud tunded.

Armastus pillav, sest priius peab olema priim –
sind, kaunist kaunimat, peab jätkuma rohkem kui kõigile!

Sweeter than sweet

Sinun luonasi aina ja kaiken aikaa kaunis
on kauniimpaa, liiankin kaunista, hirveänkaunista!
Hirriveän kaunista! Sinun luonasi hiljaisuus on hiljai-
sempi, syvempi, haudanhiljainen veretseisauttava tyhjiö.
Sinun lähelläsi uni on unisempaa, sinun lähelläsi uni
on makeampaa kuin makea, sinun lähelläsi lämpö
on lämpimämpää, kuumaa magmaa, sinun
lähelläsi myrsky on myrskyisämpää, tuuli
tulista, tuho tuhompi, haava haavampi.

Ja sinun ruususi ovat aina
piikkisimmät! Sanasi ovat

sotaisia, myrkkysi on

purevampaa

kuin yhdellä-

kään

käärmeellä.

Sen

minä

ymmärrän

liian

myöhään,

tiedän

kyllä!

Sinun

luonasi

tietäminen

tarkoittaa

ennalta tietämistä.

Tunnissa mitatut tunteet.

Rakkaus on tuhlailevaa, sillä vapauden
on oltava vapaampaa– sinua, kaunistakin
kauniimpaa, on riitettävä useammille kuin kaikille!

Absinth

Hämar dub. Mul on park otse akna all ja ma näen sellel hämaral tunnil sind alati elegantself istumas pargipingil, just nagu toona. Ma tean küll, et see on deliirium. Aga mulle meeldib sind vaadata, kuigi ma tean, et sind pole. Ma tean vähe asju, aga seda ma peaksin küll teadma, et sind pole, ma vaatan sind pargipingil, sa saabud sinna üligalantselt just enne pimedust. Sa ootad mind, ma ju näen küll. Sul ei saa kunagi küllalt piinast mu uduseis silmis.

Ma vaatan

sind

oh

kui

peen

sa

oled!

Mida

sa näed

minus

mida

sa

näed

minus

mida

sa

näed

mida

mina

ei näe?

Pimedus neelab su.

Külm joonistab aknale jäälilli kuigi on kevad.
Külm joonistab aknale jäälilli, ma ei näe sind enam

Absinth

Hämärtyy. Ikkunani alla on puisto ja aina tällä
hämärällä hetkellä näen sinut istumassa tyylikkäästi
penkillä, aivan kuten silloin. Tiedän kyllä, että se on
harhaa. Mutta katselen sinua mielelläni, vaikka tiedän,
ettei sinua ole. Tiedän vähän, mutta se minun pitäisi
tietää, ettei sinua ole, katselen sinua puistonpenkillä,
saavut sinne niin sulavasti juuri ennen pimeää.

Odotat minua, näen kyllä. Et koskaan saa
tarpeeksesi tuskasta sumeissa
silmissäni. Katselen

sinua
voi
miten
upea
sinä
olet!
Mitä
sinä
minussa
näet
mitä
sinä
minussa
näet
mitä
minä
en
näe?

Pimeys nielee sinut.

Pakkanen piirtää ikkunaan jääkukkia vaikka on kevät.
Pakkanen piirtää ikkunaan jääkukkia enkä näe sinua enää.

Elu on julm ja eriti halastust ei paku. Nii on.
Kell on kuus hommikul, jah nüüd juba kuus.
Ma tõstan klaasi su terviseks täna küll vist juba
sajandat korda. Ma ei hakka valetama, ma ütlen!
Mind ei huvitagi, kus sa oled. Ma ei tea, miks ma
joon. Ma ei tea, miks ma ei maga. Süda laperdab
kurgus. Ma ei hakka valetama, ma ütlen! Ei, ei hakka.
Vaatan läbi klaasi end peeglist. Ma olen täiesti mõttetu
inimene. Mul on väikesed teed ja tööd. Mul on minu vein
ja mul on minu klaas. Mul on halb olla ja mul ei ole und.
Mul ei ole sinust ühtegi pilti. Mul ei ole kedagi, kellega
rääkida hommikul kell kuus. Ma olen mõtelnud koerast.
Ma olen mõtelnud täna jälle terve päev sinule. Ma
ikkagi parem ei valeta. Joon sinu terviseks, joon
juba sajandat korda. Ma peaksin juba surnud
olema, nii palju ma joon. Elu on julm
ja eriti halastust ei paku. Nii on.

Poisony wine

Ma tahaksin kedagi
süüdistada,
ma tahaksin
kedagi peksta,
ma tahaksin
sind. Ma
tahaksin
sind näha
matustel
näiteks
ja ma
tahaksin
juua sinu
mälestuseks
tahaksin
olla su
painaja
tahaksin
vahetada
rolle, ma
olen siiski
täiesti
mõttetu
inimene
ma näen
seda nüüd
täiesti selgelt.

Ma ei arva, et ma oleksin purjus, ei ma ei ole.

Millest ma rääkisingi. Ahjaa, julmusest rääkisin. Elu on selline.
Ilu lõpp on alati kohutav. Ma ei tea, kas meie olime ilusad. Sina olid väga ilus

Elämä on julmaa eikä se juuri armoa tunne.
Niin se on. Kello on kuusi aamulla, niin, nyt
jo kuusi. Kohotan maljan sinulle tänään kai jo
sadatta kertaa. En valehtele, sanon vaan! Ei minua
kiinnosta, missä sinä olet. En tiedä, miksi juon. En
tiedä, miksen nuku. Sydän läpättää kurkussa. En
valehtele, sanon vaan! Ei, en valehtele. Katson
peilikuvaani lasin läpi. Olen täysin turha ihminen.
Pieniä ovat tieni ja työni. Minulla on viinini ja minulla
on lasini. Minulla on paha olla enkä saa unta. Minulla
ei ole kuvaa sinusta. Minulla ei ole ketään, jonka kanssa
puhua kuudelta aamulla. Olen ajatellut koiraa. Olen
ajatellut koko päivän sinua. On tosiaan parasta
etten valehtele. Juon terveydeksesi, juon jo
sadatta kertaa. Ihme etten ole jo kuollut,
niin paljon juon. Elämä on julmaa
eikä se juuri armoa tunne.

Niin se on. Haluaisin

jonkun jota

syöllistää,

jonkun

jota lyödä,

haluaisin

sinut.

Haluaisin

nähdä sinut,

hautajaisissa

vaikka, ja

haluaisin

juoda

muistollesi

haluaisin

olla

painajaisesi

haluaisin

vaihtaa

osia olen

täysin

turha

ihminen

nyt näen

sen aivan

selvästi.

En usko,

että olen humalassa, ei, en ole. Mistä puhuinkaan.

Ai niin, julmuudesta. Elämä on sellaista. Kauneuden loppu on aina
kauheaa. En tiedä, olimmeko kauniita. Ainakin sinä olit todella kaunis.

Poisony wine

Cyanide Blues

On jälle teravaks žiletiks moondunud elu! Ma olen
halvaks läind, ma deemonina mürgiks muutnud
oma vere, ta lõbus laul mu soonis nüüd lööb
hundiulgu, ta elunälg on närind läbi
südame, mis imekombel jaksab
veel mind peksta! Ja roiskund
vereside soolana on katmas
haavu, mis
sügavale
hinge
lõiganud
mu oma
vere
nüri
hape!
Ma
olen
läbi
põlend,
põletanud
alet...
Kui
neetud
lootus
külvabki mu koolend pinda uue kevade,
see plass on, surnud ringil vaid üks nukker punkt.

Cyanide Blues

Taas on elämä muuttunut viiltäväksi teräksi! Olen
pilaantunut, myrkyttänyt demonina vereni, sen
hilpeä laulu suonissani on vaihtunut suden
ulvontaan, sen elämännälkä kalunnut
puhki sydämeni, joka kummasti
vielä jaksaa lyödä minua! Ja
märkivä veriharso peittää
suolana haavoja,
jotka vereni
kitkerä
happo
on
uurtanut
syväälle
mieleeni!
Olen
palanut
loppuun,
polttanut
kulon...
Jos
kirottu
luonto
kylvääkin
kamaraani uuden kevään, on se
kitulias, vain yksi kurja piste noidankehällä.

Remember Me Not

Kes tahaks nullida aastaid? Kes tahaks kustutada südameid?

Kes tahaks tagantjärele tunnistada suuri saladusi
tühisteks? Kes tahaks viimasena naerda?

Ma aplodeerin sulle, armunute kuu!

Mu ovatsiooni mürgist

Sa ei heitu ju?

Ma olen
kutsumata
külaline.

Nagu
alati
ma
öösel
ulun
su
poole
kui hunt!

Kui olen
täis
nagu
sina.

Ja
seda
ma
olen
ju
ikka!

Ahjaa, et ma

tahtsingi öelda, see, mida ma sulle ütlesin,
sellega on nii, et ma ei mäleta, mida ma sulle ütlesin.

Remember Me Not

Kuka tahtoi nollata vuodet? Kuka tahtoi vaientaa sydämet?

Kuka tahtoi myöntää suuret salaisuudet joutaviksi?

Kuka tahtoi nauraa viimeisenä? Aplodini

sinulle, rakastuneiden kuu! Ylistyksen

myrkystä et kai tyrmisty?

Olen kutsumaton

vieras. Niin

kuin Aina

öisin

ulvon

sinua

kuin

susi!

Kun

pääni

on

täysi

kuin sinä.

Ja ainahan

se on!

Niin

joo,

sitähän

minun

pitikin

sanoa,

että

se mitä sanoin,

se on sillä lailla, etten muista mitä sanoin.

Crimson Shot

Laulan leimuavia lauluja, raivoisia kuin tuhotulen lieskat,
kostoksi kattoon karanneet. Tämä tukahduttava kuumuus on
paljon ankarampi kuin jumalaiseksi kiitetty hurja himon
polte. Laulan alhaisesta vihasta, jolle kyvyttömyys
antaa jättiläisen voimat ja typeryksen

järjen, laulan
kiellettyjä
lauluja,
laulan
kuolemasta,
jota en
tunne
mutta
joka
liehrittelee
minua
ja on
sujauttanut

sormeeni helvetillisen synkän sormuksen!

Juku-Kalle Raid

JUKU-KALLE RAID (s. 1974)

Runokokoelma
Lõikehein (2000)

Runoja kokoelmissa:
Õigem Valem (2000)
Enam Vähem (2003)

Tajun pakast mis tõuseb kogu aeg
maast ülespoole,
nagu tegelikult soe peaks tõusma.
Või on õues nii külm, et see mis tõuseb,
ongi soe?

Elekter on katkendlik nagu äraläind häääl
ja lamp vilgub toas
– hirm on tulnud, külm kestab
kas valgus jääb?

Kui valgus kaua aja pärast kustub,
tajun jälle pakast tõusmas
maast aeglaselt üles.

Ja nüüd on see nii külm,
et lihtsalt peab olema soe.

Tajuan pakkasen nousevan koko ajan
maasta ylöspäin
kuten oikeasti lämmön pitäisi.
Vai onko ulkona niin kylmä että se mikä nousee
onkin lämpöä?

Sähkö katkeilee kuin häipynyt ääni
ja lamppu pätkee sisällä –
pelko on tullut, pakkasta pitää
pysykö valo?

Jos valo sammuu pitkän ajan kuluttua,
tajuan pakkasen taas nousevan
maasta hitaasti ylöspäin.

Ja nyt se on niin kylmä,
että sen on ihan pakko olla lämmin.

VAATAN MARGI PILTI:

Tammsaare poolik pea istub
mustvalges Tammsaare pargis
koos oma majamuuseumiga,
taamal kaheharuline võib-olla pärn,
mis tuletab meelde ragulkat.

Mu valutav pea lendab
läbi viledaks kulund õhu.

Mõned, inimesed nende hulgas,
oskavad ainult lõhkuda:
purustada ennast, inimsuhteid
ning majamuuseumeid.

Mul on kahju, aga liiga hilja,
mul on halb, kuid liiga hilja kogu aeg.
Vaatan inimese poolikut pead,
ma ei saa sinna enam midagi teha.

KATSON MARGIN KUVAA:

Tammsaaren puolikas pää istuu
mustavalkoisessa Tammsaaren puistossa
yhdessä kotimuseon kanssa,
taempana kaksihaarainen kenties lehmus,
joka muistuttaa ritsaa.

Kipeä pääni lentää
halki ohueksi kuluneen ilman.

Jotkut, heidän joukossaan ihmiset,
osaavat vain rikkoa:
itsensä, ihmissuhteet
sekä kotimuseot.

Minua säälittää mutta liian myöhään,
minun on paha olla mutta aivan liian myöhään.
Katson ihmisen puolikasta päätä,
en mahda koko jutulle enää mitään.

KÜSIMUSI ILUST

Millal nägin viimast korda ilu,
millal oskasin tast kinni krabada?
Kasvõi mõne lihtsa päeva ilu
või ka tunni oma ära tabada?

Olen üldse osand näha ilu?
Haarata ta järele kui toe?
Kasvõi mõneminutise ilu
millest lehes kunagi ei loe?

Ja mis vangile ei kirjuta.
Ega kirjuta ka ausalt öeldes vabale.
Ennast vabaduses vang ei siruta,
mõeldes purustatud tabale.

Oleks kasvõi veidi parem tuju,
natukene vähemvõõras säng...
Aga alles on vaid kaduv kuju
ilust, mis on tegelikult äng.

KYSYMYKSIÄ KAUNEDESTA

Milloin viimeksi näin kauneutta,
milloin siitä kiinni tarrasin?
Edes päivän parin kauneutta
tunnin verran vähän narrasin?

Olenko yhtään nähnyt kauneutta?
Siihen turvannut kuin totuuteen.
Edes minuutinkaan verran kauneutta,
joka ikinä ei nouse uutiseen.

Ja mitä kirjoita en vangille,
sitä vapaallekaan tuskin kirjoitan.
Ei vapaudessa vanki ojentele,
ei pohdi murskattuja lukkojaan.

Olisi edes vähän fiiliksiä
sänky alla hiukan tutumpi...
Mutta jäljellä on vain kauneutta –
ahdistusta se on oikeesti.

ROUSSEAU' RAAMATUT KINKIDES

Mõtles mis ta mõtles,
välja ikka midagi ei mõelnd
Välja ei saagi mõelda,
mõelda saab ainult sisse
– lille ja puusse
ja mingite asjade eksistentsi,
mis on sinust väljas
ja mille sisse sa ei saa
– nagu ei saa endast välja

Kui telefon on välja lülitatud,
tegeleb omanik oma siseasjadega.
– siseriiklike probleemidega,
millesse saavad sekkuda ainult
surm või Venemaa.

ROUSSEAUN KIRJAA LAHJOITTAESSA

Mietti mitä mietti,
niin loppuun asti ei päässyt
Loppuun asti ei voikaan päästä,
sillä mieltä voi vain alkua
– kukkia ja puita
ja joidenkin juttujen eksistenssiä
jotka on sun ulkopuolella
ja joissa ei pääse alkua pidemmälle
– niin kuin ei pääse itseä pidemmälle

Jos puhelin ei ole päällä
omistaja puuhaa sisäisten ongelmiansa parissa
– sisäasiallisten ongelmiansa parissa –
joihin saavat sekaantua vain
kuolema ja Venäjä.

PEREFILMI DEKONSTRUKTSIOON

Selles filmis pole ühtegi inimest
keda ma juba näinud poleks
Ja kes pole näinud ühtegi filmi
mida varem juba tehtud poleks
Ja kes pole käind üheski kohas
kus varem juba tulnud poleks
Ja kes pole öelnud ühtegi lauset
mida varem juba kuulnud poleks

Ja kes pole eland ühtegi elu
ja surnd ühtegi surma
mida keegi varem juba
eländ või surnd oleks

PERHE-ELOKUVAN DEKONSTRUKTIO

Tässä elokuvassa ei ole yhtään ihmistä
ketä en olisi jo nähnyt
Ja joka ei olisi nähnyt yhtään elokuvaa
jota ei jo aikaisemmin olisi tehty
Ja joka ei olisi käynyt yhdessäkään paikassa
mistä ei jo aikaisemmin olisi tultu
Ja joka ei olisi sanonut yhtään lausetta
mitä ei jo aikaisemmin olisi kuultu

Ja joka ei olisi elänyt yhtäkään elämää
ja kuollut yhtään kuolemaa
mitä joku ei olisi jo aikaisemmin
elänyt tai kuollut

Suomentanut Hannu Oittinen

Salongin sisustivat:

Rikhardinkadun kirjasto
www.lib.hel.fi/riku

Tuglas-seura ry
www.tuglas.fi

Tuglas-seuran kääntäjäklubi
www.tuglas.fi/illimar

Viron Suomen-instituutti
www.saunalahti.fi/eeinst

Viro-instituutin ystävät ry
www.saunalahti.fi/eeinst/ystavat